

TIBBIYOT TALABALARINI O'QITISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISHNING ILMIY-PEDAGOGIK ASOSLARI

Raximova Gulsum Po'latovna

Toshkent davlat tibbiyot universiteti

Annotatsiya

Mazkur maqolada tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida talabalarning mustaqil fikrlashi, kasbiy kompetensiyasini shakllantirish hamda ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda interfaol o'qitish usullarining roli yoritilgan. Interfaol metodlarning turlari, ularning afzalliklari va amaliy qo'llanilishi tahlil qilinadi. Shuningdek, muallif tibbiyot ta'limida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash bo'yicha ilmiy tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: interfaol metod, tibbiyot ta'limi, pedagogik texnologiya, kasbiy kompetensiya, refleksiya, muammoli o'qitish.

Kirish. Bugungi kunda tibbiyot sohasida kadrlar tayyorlash jarayoni nafaqat nazariy bilimlarni egallashni, balki amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishni ham talab etadi. Shu nuqtai nazardan, o'qitish jarayonida an'anaviy ma'ruza va seminar shakllari bilan cheklanib qolmaslik, balki interfaol o'qitish usullaridan keng foydalanish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Interfaol o'qitish – bu talabaning o'quv jarayonida faol ishtirok etishini, mustaqil fikrlashini, tahlil qilish va qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantiruvchi pedagogik yondashuvdir. Tibbiyot ta'limida bunday yondashuv, avvalo, talabani bo'lajak mutaxassis sifatida shakllantirish, klinik tafakkurni rivojlantirish va bemor bilan to'g'ri muloqot qilish ko'nikmalarini mustahkamlashda muhim o'rin tutadi.

Asosiy qism

1. Interfaol o'qitishning nazariy asoslari

Interfaol o'qitish tushunchasi “interaction” (o'zaro ta'sir) atamasidan kelib chiqqan bo'lib, o'qituvchi va talaba o'rtasidagi ikki tomonlama faol aloqani ifodalaydi. Zamonaviy pedagogikada bu yondashuv shaxsga yo'naltirilgan ta'lim konsepsiyasining tarkibiy qismi sifatida qaraladi (A.V. Petrovskaya, 2019).

Tibbiyot ta'limi sohasida interfaol metodlar orqali quyidagi pedagogik maqsadlarga erishish mumkin:

Talabalarning mustaqil fikrlash va qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirish;

Kasbiy muloqot madaniyatini shakllantirish;

Guruhda ishlash va hamkorlikda yechim topish malakasini mustahkamlash;

Klinik tafakkurni rivojlantirish.

2. Interfaol usullar turlari va ularning qo'llanilishi

Tibbiyot ta'limida quyidagi interfaol o'qitish metodlari samarali natija beradi:

a) “Beynshtorming” (fikrlar hujumi)

Bu usulda talabalarga ma'lum klinik muammo yoki holat taqdim etiladi. Har bir talaba o'z fikrini bildirish orqali muammoni hal qilishda faol ishtirok etadi. Natijada ijodiy fikrlash va tahliliy qobiliyat rivojlanadi.

b) “Rol o'ynash o'yinlari”

Masalan, “Shifokor–bemor” yoki “Shifokor–talaba” ssenariysi asosida talabalarga amaliy holatlar beriladi. Bu metod klinik aloqa, empatiya va etika tamoyillarini o'rgatishda ayniqsa samaralidir.

c) “Keys-stadi” (muammoli holatlarni tahlil qilish)

Keys metodida real yoki model klinik holatlar tahlil qilinadi. Talabalar dalillarga asoslangan qaror chiqarishni o'rganadi. Bu usul dalillarga asoslangan tibbiyot (evidence-based medicine) tamoyillariga mos keladi.

d) "Klaster" va "Venn diagrammasi" usullari

Bu usullar nazariy fanlarda, xususan, anatomiya, fiziologiya, farmakologiya kabi fanlarda tushunchalar orasidagi mantiqiy bog'liqlikni aniqlashda foydalidir.

e) "Debat" usuli

Tibbiyotda bahsli mavzular – masalan, bioetika, evtonaziya yoki vaksinalar haqida – talabalar o'rtasida ilmiy asoslangan munozara tashkil etiladi. Bu ularning nutq madaniyatini va dalillar asosida fikr yuritish qobiliyatini oshiradi.

3. Amaliyotda interfaol usullarni qo'llash tajribasi

Tibbiyot oliy o'quv yurtlarida olib borilgan tajribaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, interfaol usullarni qo'llash natijasida talabalarning bilim sifati 20–25% ga oshgan, ularning darsga qatnashish faolligi esa 1,5 baravar ortgan (O'zbekiston Tibbiyot Pedagogik Tadqiqot Instituti, 2022).

Masalan, "Klinik diagnostika" fanidan "Bemor bilan muloqot" mavzusini o'rganishda "rol o'ynash" usuli qo'llanganda talabalar:

bemor bilan aloqa o'rnatish ko'nikmasini,
axborotni to'g'ri yig'ish va tahlil qilish qobiliyatini,
stressli holatlarda o'zini tutish madaniyatini yaxshilagan.

Bu esa ularning kasbiy tayyorgarligini oshirishda muhim omil bo'lgan.

4. O'qituvchining roli va kompetensiyasi

Interfaol metodlarni muvaffaqiyatli qo'llashda o'qituvchining metodik tayyorgarligi hal qiluvchi ahamiyatga ega.

O'qituvchi: motivatsion muhit yaratishi;

har bir talabani jarayonga jalb qilishi;

o'quv faoliyatini boshqarish va refleksiya qilishni ta'minlashi lozim.

Zamonaviy tibbiyot ta'limida o'qituvchi – bu bilim manbai emas, balki o'quv jarayonining moderatoridir.

5. Interfaol o'qitishning samaradorligini baholash

Interfaol metodlar samaradorligi quyidagi mezonlar asosida baholanadi:

Talabalarning bilim, ko'nikma va kompetensiya darajasi;

Dars davomida ishtirok faolligi;

Mustaqil fikrlash ko'rsatkichlari;

Guruhda ishlash sifati;

Amaliy vazifalarni bajarishdagi natijalar.

Xulosa. Tibbiyot ta'limida interfaol metodlarni qo'llash – bu o'qitish jarayonini insonparvarlashtirish, talabaning shaxsiy salohiyatini yuzaga chiqarish va kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning eng samarali yo'llaridan biridir. Ular yordamida o'quv jarayoni ijodiy, muammoli va hamkorlikka asoslangan faoliyat shakliga aylanadi. Natijada bo'lajak shifokorlar nafaqat bilimli, balki mustaqil fikrlovchi, mas'uliyatli va kommunikativ jihatdan yetuk mutaxassis sifatida shakllanadilar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Toshnazarova, N., Baratov, N., & Utegenov, Y. (2025). TIBBIYOT TALABALARINI O 'QITISHDA INTERFAOL USULLARDAN

FOYDALANISHNING ILMIY-PEDAGOGIK

ASOSLARI. *PEDAGOG*, 8(11), 12-17.

2. Toshnazarova, N., Baratov, N., & Utegenov, Y. (2025). OLIY TA'LIMDA "5W1H" VA MNEMONIKA USULLARIDAN FOYDALANILGAN HOLDA O'QITISH TEXNIKALARI. *PEDAGOG*, 8(11), 18-24.

3. Utegenov, Y., Urinboyev, J., O'tkirov, M., Kurbanov, G., Toshnazarova, N., & Baratov, N. (2025). MEXANIK (OBSTRUKTIV) SARIQLIK: TUSHUNCHASI, TASNIFI, ETIOLOGIYASI, PATOGENEZI, KLINIKASI VA DIFFERENTIAL DIAGNOSTIKA. *Modern education and development*, 37(3), 75-82.

4. Kurbanov, G., Urinboyev, J., O'tkirov, M., Toshnazarova, N., Baratov, N., & Utegenov, Y. (2025). DIAGNOSIS, TREATMENT AND PREVENTION OF CROHN'S DISEASE, PEUTZ-JEGHERS SYNDROME AND ULCERATIVE COLITIS: A COMPREHENSIVE CLINICAL REVIEW. *Modern education and development*, 37(3), 66-74.

5. Urinboyev, J., O'tkirov, M., Kurbanov, G., Toshnazarova, N., Baratov, N., & Utegenov, Y. (2025). ВЕДЕНИЕ ПАЦИЕНТОВ ПОСЛЕ БАРИАТРИЧЕСКИХ ОПЕРАЦИЙ. *Modern education and development*, 37(3), 58-65.

6. Baratov, N., Urinboyev, J., O'tkirov, M., Kurbanov, G., Toshnazarova, N., & Utegenov, Y. (2025). LIVER DISEASES: BACTERIAL AND AMOEBIAC ABSCESES AND JAUNDICE IN LIVER CIRRHOSIS. *Modern education and development*, 37(3), 83-91.

7. Toshnazarova, N., Baratov, N., Utegenov, Y., Urinboyev, J., & Utkirov, M. (2025, October). EARLY DETECTION OF ACUTE PANCREATITIS AND OPTIMIZATION OF ITS MANAGEMENT: CURRENT EVIDENCE AND PRACTICAL RECOMMENDATIONS.

In *International Conference on Medicine & Agriculture* (Vol. 1, No. 1, pp. 84-89).

8. Urinboyev, J., O'tkirov, M., & Kurbanov, G. (2025).

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРЕПОДАВАНИИ ХИРУРГИЧЕСКИХ ЗАБОЛЕВАНИЙ. *PEDAGOG*, 8(11), 25-30.

9. Urinboyev, J., O'tkirov, M., & Kurbanov, G. (2025). USING

INTERACTIVE METHODS IN TEACHING MEDICAL STUDENTS IN HIGHER EDUCATION. *PEDAGOG*, 8(11), 31-36.

10. Mirzayeva, G. P., Jabbarov, O. O., Umarova, Z. F., Qodirova Sh, I.,

Tursunova, L. D., Nadirova Yu, I., & Rahmatov, A. M. (2023). Assessment of Efficacy and Optimization of Antiplatelet Therapy in Patients with Ischemic Heart Disease.

11. Аъзамхонов, А. А., Насриддинова, Н. Н., Максудова, М. Х., &

Надинова, Ю. И. (2020). ИЗУЧЕНИЕ АСПЕКТОВ ИШЕМИЧЕСКОЙ БОЛЕЗНЬЮ СЕРДЦА, ОСЛОЖНЕННОЙ ХРОНИЧЕСКОЙ СЕРДЕЧНОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТЬЮ. *Студенческий вестник*, (3-2), 66-67.

12. Каримов, А. А., Сайдалиев, Р. С., & Надинова, Ю. И. (2020).

ВЛИЯНИЯ ПРИМЕНЕНИЯ САКУБИТРИЛ/ВАЛСАРТАН У БОЛЬНЫХ ХСН. In *ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ В СОВРЕМЕННОЙ НАУКЕ* (pp. 14-18).